

11-1-2012

การเปลี่ยนแปลงทางระบาดวิทยา(Epidemiologic transition)

วิฑูรย์ โฉมสุทร

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/clmjjournal>

Part of the [Medicine and Health Sciences Commons](#)

Recommended Citation

โฉมสุทร, วิฑูรย์ (2012) "การเปลี่ยนแปลงทางระบาดวิทยา(Epidemiologic transition)," *Chulalongkorn Medical Journal*: Vol. 56: Iss. 6, Article 1.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/clmjjournal/vol56/iss6/1>

This Editorial is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn Medical Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การเปลี่ยนผ่านทางระบาดวิทยา (Epidemiologic transition)

วิฑูรย์ โล่ห์สุนทร*

การเปลี่ยนผ่านทางระบาดวิทยา (Epidemiologic transition) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของโรค (disease pattern) จากการเจ็บป่วยและการตายด้วยโรคติดเชื้อ (infectious disease) ไปสู่การเจ็บป่วยและการตายด้วยโรคไร้เชื้อหรือโรคเรื้อรัง (non-infectious disease or chronic disease) ในระยะเริ่มแรกโรคติดเชื้อต่าง ๆ เช่น กาฬโรค อหิวาตกโรค วัณโรคปอด ไช้มาลาเรีย ฯลฯ เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศ ระยะต่อมาเมื่อประเทศมีการพัฒนาอุตสาหกรรมและมีความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น การแพทย์และสาธารณสุขพัฒนามากขึ้น ทำให้ประชากรไม่ป่วยตายจากภาวะทุพโภชนาการ และโรคติดเชื้อที่มีวัคซีนป้องกันหรือมียารักษาประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น รวมถึงมีภาวะโภชนาการเกินเพิ่มมากขึ้น จึงพบว่าโรคไร้เชื้อหรือโรคเรื้อรังและโรคจากการเสื่อมสภาพ (degenerative diseases) เช่น โรคหลอดเลือดหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน และมะเร็ง เป็นปัญหาและภาวะทางด้านสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศเพิ่มมากขึ้น

Omran AR ศาสตราจารย์ทางการแพทย์และสาธารณสุขจากมหาวิทยาลัยนอร์ทแคโรไลนา ได้ตีพิมพ์บทความต้นแบบของทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านทางระบาดวิทยา (theory of epidemiologic transition) ครั้งแรกในปีค.ศ. 1971 แต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย จนกระทั่งปีค.ศ. 1990 ทฤษฎีของออมรันจึงได้รับการอ้างอิงอย่างแพร่หลาย องค์การอนามัยโลกได้จัดพิมพ์บทความของ

ออมรันขึ้นเป็นครั้งที่ 2 ในปีค.ศ. 2001 ทฤษฎีของออมรันเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนของรูปแบบทางสุขภาพและโรค ซึ่งมีพื้นฐานมาจากปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคม เชื่อมโยงกับการพัฒนาทางด้านโภชนาการ การปรับปรุงด้านสุขาภิบาล สิ่งแวดล้อม ความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุข ต้นแบบทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านทางระบาดวิทยาของออมรันมีพื้นฐานทางด้านระบาดวิทยาการเปลี่ยนแปลงประชากร (epidemiology of population change) ภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรมีการเปลี่ยนแปลงโดยเปลี่ยนจากการที่มีอัตราการเกิดสูงไปเป็นอัตราการเกิดต่ำ การเปลี่ยนผ่านทางระบาดวิทยา (epidemiologic transition) เป็นผลเนื่องมาจากประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น ในปีค.ศ. 2009 สหรัฐอเมริกามีประชากรอายุ 65 ปี และมากกว่าจำนวนร้อยละ 13 แคนาดาร้อยละ 14 เม็กซิโกร้อยละ 6 และญี่ปุ่นร้อยละ 22.7 ประชากรมีการศึกษาสูงขึ้น ได้งานทำที่ดีขึ้น รายได้ดีขึ้น อยู่ในสังคมที่ดีขึ้น การเปลี่ยนผ่านทางระบาดวิทยามีความเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนผ่านทางด้านประชากรศาสตร์ (demographic transition) การเปลี่ยนผ่านทางโภชนาการ (nutrition transition) และการเปลี่ยนผ่านทางด้านสุขภาพ (health transition) ซึ่งนับเป็นองค์ประกอบในการเปลี่ยนแปลงสุขภาพของประชากร (population health) ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น สัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ปัญหาสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุเกิดขึ้นตามมาจำนวนมาก

*ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเปลี่ยนผ่านทางระบาดวิทยานั้นว่ามีความสำคัญในการวางแผนสุขภาพแห่งชาติ จะต้องมีการเตรียมบุคลากรทางการแพทย์และอนามัย และจัดบริการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้น วรรณคดีให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับโรคไร้เชื้อเรื้อรัง การออกกำลังกาย การควบคุมอาหาร การควบคุมน้ำหนักตัว การลดปัจจัยเสี่ยงของโรคไร้เชื้อเรื้อรัง เช่น การเลิกสูบบุหรี่ การเลิกดื่มเหล้า เป็นต้น มีการตรวจคัดกรองโรคเพื่อค้นหาผู้ป่วยในระยะแรกเริ่ม จัดบริการอนามัยแบบเบ็ดเสร็จ และให้ประชาชนได้เข้าถึงบริการ บุคลากรทางการแพทย์และอนามัยทุกระดับควรทำความเข้าใจการเปลี่ยนผ่านทางระบาดวิทยา และเตรียมป้องกันผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น

อ้างอิง

1. Omran AR. The epidemiologic transition. A theory of the epidemiology of population change. *Milbank Mem Fund Q* 1971 Oct; 49(4): 509-38
2. Omrun AR. The epidemiologic transition. A theory of the epidemiology of population change. *Bull World Health Organ* 2001; 79(2):161-70
3. Weisz G, Olszynko-Gryn J. The theory of epidemiologic transition: the origins of a citation classic. *J Hist Med Allied Sci* 2010 Jul; 65(3): 287-326
4. Gribble JN, Preston SH, eds. *The Epidemiological Transition : Policy and Planning Implications for Developing Countries: Workshop Proceedings*, Washington, DC: National Academy Press, 1993
5. Barrett R, Kuzawa CW, McDade T, Armelagos GJ. Emerging and re-emerging infectious diseases: The third epidemiologic transition. *Annu Rev Anthropol* 1998 Oct; 27: 247-71